

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Regicidiul din Salonic.

Londra, 18 Martie
Telegrama agentei Ren-
ter anunță, că regele
Gheorghe al Greciei a
fost asasinat azi în
Salonic.

Intre știrile încurcate și posomorâte, ce răzbat zilnic de pe câmpul de luptă, a sosit eri una stridentă, al cărei efect este, pentru moment, incalculabil. Regele Gheorghe al Greciei a fost asasinat de un necunoscut, care a descărcat asupra-i un foc de revolver. Glonțul i-a perforat inima și rănitul a murit îndată, după ce a fost transportat la spital.

E o moarte cu adevărat tragică aceasta, a regelui din Grecia. Își presimțise par'că sfârșitul, când după cucerirea recentă a Ianinei, a exclamat într'o clipă de entuziasm suprem, că acum poate muri fericit, căci nu poate avea o moarte mai glorioasă, decât după izbânda strălucită a trupelor grecești asupra Ianinei.

Era izbândirea celui mai frumos vis al unui cap încoronat, după o domnire de jumătate de veac, ce n'a adăus întru nimic la îmbunătățirea poporului ce-l cărmuia, căci toate războaiele ce le purtase înainte s'au sfârșit prost.

Moartea năprasnică a venit să-l răpună chiar în clipa, când țara lui săracă și năcăjită își destindea aripile pentru un avânt deosebit de glorios, cum n'a mai încercat de pe vremile legendare ale războaielor cu Persii.

Atentatorul a fost deținut, dar până în momentul de față nu se știe cine e, și astfel importanța politică a atentatului nu o putem măsura în deplina ei valoare.

Pentru primul moment ne gândim cu toții la un atentat din par-

tea *anarhiștilor*, a căror sectă diabolică tinde la distrugerea socială a omenirii și a civilizației, pe care se sprijinește. E gestul nebun ce tinde să distrugă totul, fără să-și mai dea seamă, că din ruinele ce rămân în urmă, se mai poate alcătui ceva. Au căzut victime atâtea capete încoronate de mâna acestor descree-rați — și vor mai cădea încă — dar dacă lucrul s'ar adevăra și în acest caz, evenimentul, cu toată oroarea lui, nu are o deosebită importanță politică, ci total se reduce la munca de submimare a acestor oameni — bestii, cari n'au putut fi încă extirpați din sânul neamurilor civilizate.

A doua combinare — în mersul logic al evenimentelor ce se desfășoară în Balcani — ar fi, că atentatorul ar fi un fanatic *musulman*, un adict al „junilor turci”, care a riscat acest regicidiu, într'o clipă de însuflețire mare, ce se aseamănă cu aceea a lui Mucius Scaevola. E un act violent și în acest caz, un act nedemn de simpatiiile ce și le-au eluptat turcii chiar în fazele din urmă ale acestui războiu; dar e *explicabil* totuși, într'o atmosferă așa de barbară, unde oamenii se măcelăresc și se sfășie de luni îndelungate, ca flarele codrului.

A treia combinare — pentru moment, cea mai verosimilă — e, că regele Gheorghe a căzut victima unui *bulgar*.

Toată presa străină concludă astfel, în baza evenimentelor ce s'au desfășurat în Balcani, ales în zilele din urmă. Grecii au avut, în tot decursul acestui războiu o situație deosebit de favorabilă, ceea ce a atras invidia aliaților, cari au jertfit mai multe vieți și mai multe parale, fără a putea ajunge la rezultate mai palpabile. Turcia a fost surprinsă deodată din partea Mun-

tenegrului a Sârbiei și mai ales, a Bulgariei, încât a fost silită a-și concentra toată forța armatei împotriva acestor trei. Grecii au întâmpinat o rezistență foarte neînsemnată și au cucerit încă în 9 Noemvrie a anului trecut Salonicul, apoi de curând Ianina și vestile mai nouă spun că și Valona ar fi în mâinile lor.

Bulgarii, cari au cheltuit zădărnice atâta trudă și atâtea vieți pentru Adrianopol, nu puteau să nu învidieze aceste ușoare și importante izbânzi ale grecilor. La Salonic cei doi aliați s'au pomenit deodată ca dușmani implacabili. Incăerările dintre trupele bulgare și grecești erau la ordinea zilei; limita teritorului cucerit era un prilej de neîntrerupte conflicte, ce subminau adânc temeliile aliaților de mai înainte. Steagul grecesc fălăia deasupra Salonicului, dar regele Gheorghe, deși avea de gând să-și mute rezidența acolo, nu se simțea în siguranță, și ca să mulcomească lacomia bulgarilor, a promis să trimită pe câmpul de luptă din Tracia 50.000 soldați greci, cu condiția ca bulgarii să renunțe cu totul la Salonic.

Dacă știrile de mâne ne vor încredința, că aceasta presupunere din urmă are temei, bulgarii au pierdut, cu acest gest *mișelesc* tot restul de simpatie, ce Europa le mai păstra pentru vitejiile dela Kirkilise și Ceatalgea, și toată alianța celor patru state balcanice ia aspectul hădos al unei bande de tâlhari (am mai spus vorba asta!) care după-ace a jefuit și a prădat, se ia de gât chiar cu tovărășii ei, când vine rândul la împărțirea furtului.

Ce a mai rămas atunci din minunata egidă a luptătorilor *creștini*, cari porneau războiul de exterminare împotriva *Semilunei*, cu gândul minunat de a pune iarăș crucea, pe cupola bisericii Sfintei Ințelepciuni din Constantinopol?

Repetăm, nu putem pondera în-deajuns importanța politică a acestui atentat, căci nu cunoaștem încă amănunțele lui de o importanță covârșitoare.

Ori-cum, credem că acest atentat este *memento* capetelor încoronate, pentru-ca reprezentanții lor, să intervină cât mai grabnic în favorul păcii.

Răsboiul din Balcani a trecut deja cadrele; azi nu mai e decât un măcel oribil, dela care lumea se întoarce cu scârbă.

Dacă așa numitul „concert al marilor puteri“ mai are măcar cât de cât demnitate, să intervină de urgență și să pună capăt acestor atrocități, cari vor alcătui cea mai rușinoasă pagină a istoriei veacului nostru cu pretenții de civilizație.

O nouă primejdie valahă. Ujságul din Cluj scrie despre o conferință, ce a ținut-o acolo zilele trecute Ladislau Tokaji, secretarul societății economice ardelen.

La conferință, care a urmat îndată după adunarea generală a numitei societăți, a luat parte și reprezentatul ministrului de agricultură, apoi cei mai mulți proprietari mari ardeleni.

Scopul conferinței a fost, să arete prin exemple concrete, că ce căi au să urmeze în viitor cei interesați cu privire la cumpărarea moșiilor și la colonizări.

Dl Ladislau Tokaji se provoacă la comitatul Alba inferioară și Târnava mică și

constată că în cei din urmă zece ani sunt următoarele cumpărări și vânzări de moși:

Românii au cumpărat dela Maghiari 106 moși, mai mari de 50 jugăre, total 22,789 jugăre în preț de 14,757,700 cor.

Sașii dela Maghiari au cumpărat 31 moși, mai mari de 50 jugăre, total 14,584 jugăre în preț de 7,911,000 cor., iară dela Români 1 moșie cu 115 jugăre în preț de 104,000 coroane.

Maghiarii au cumpărat dela Români 14 moși, mai mari de 50 jugăre, total 1,307 jugăre în preț de 769,000 cor. și dela Sași 4 moși cu 745 jugăre în preț de 343,000 coroane.

Cu privire la proprietatea mai mică de 50 jugăre ne spune, că Maghiari, au pierdut în cei 10 ani din urmă 3000 de jugere catastrale în preț de 1,200,000 coroane.

Resumând tot schimbul de moși, rezultatul după dl Tokaji este următorul:

Românii au câștigat 91 de moși cu 22,867 jugere catastrale.

Sașii au câștigat 28 de moși cu 15 mii 454 jugăre catastrale.

Maghiarii au pierdut 119 moși cu 38 mii 321 jugăre catastrale.

Generalisând acest schimb, ca termin mediu, și pentru celelalte comitate ardelen, dl Tokaji arată, că în cei 10 ani din urmă ar fi trecut dela Maghiari la Români și Sași pământ în estensiune de 300—360,000 jugăre.

Încât pentru îngreunarea pământului cu împrumuturi hipotecare vorbesc iarăși următoarele cifre:

Băncile maghiare au împrumuturi intabulate pe moșiile românești în suma de 1,600,000 coroane, băncile românești pe moșiile românești cu 3,800,000 coroane, iară băncile săsești au pe moșiile românești 1,000,000 de coroane.

Pe moșiile maghiare băncile săsești sunt intabulate cu 3,000,000 de coroane, iară celea românești cu 800,000 coroane.

Dela împrumuturile hipotecare trece dl Tokaji la depunerile băncilor și arată, că din totalul depunerilor băncile maghiare au 42% băncile românești 18%, și băncile săsești 33%. Împărțite depunerile după numărul locuitorilor se vin pe un maghiar 217 cor. pe un Român 47 cor. și pe un Sas 536 cor.

La urmă dl Tokaji face tabloul datelor referitoare la învârtirea băncilor maghiare, române și săsești:

	Maghiar	Român	Săsesc
Capit. act.	31.376,506	13.750,167	9.620,940
Depuneri	160.277.592	58,182,471	91,117,568
Cambi	161,338,703	62,384,462	23,131,451
Imprum. hipot.	64,291,840	25,701,792	103,471,461

După terminarea cifrelor dl Tokaji constată, că băncile maghiare sunt mai puternice, în schimb însă marea proprietate și mai ales cea mijlocie scapă din mâinile Maghiarilor și trece la Români.

Remediul de salvare îl află în politica agrară cuminte, care se sprijinească pe proprietarii maghiari, iară unde aceștia dau de mal, să seară în ajutor guvernul.

Atât conferențiarul, cât și cei de față în discuțiunea, ce a urmat conferinței, au insistat pe lângă reprezentantul ministrului să se pornească o acțiune în acest senz.

Din partea noastră deocamdată nu putem controla exactitatea datelor, la cari s'a provocat dl Tokaji. Ne temem însă, că bietii noștri țărani nu se vor îmbogăți în măsura descrisă, sunt mai mult o sperietoare, ca guvernul să sară întru ajutorarea nemșilor scăpătați. Căci tare sunt vicleni Dnealor!

FOIȚA.

Cuvânt

restit la adunarea de primăvară a reuniunii femeilor din Blaj, de dna Elena Pop prezidentă.

Onorată adunare-generală,
Prea Stimată Doamne,
Stimați Domni.

Fiecare adunare a Reuniunii noastre este un privilegiu de bucurie pentru toți cei ce poartă interes, pentru idealul nostru și au la inimă progresul treptat, în spre îndeplinirea mulțumitoare, a misiunii noastre, care este caritatea, pusă în serviciul culturii naționale.

Cu viață mulțumire aduc deci tributul recunoștinței idealului Reuniunii noastre văzând că adunările ei generale deșteaptă tot mai mult interes, drept rezultat a marelui curent de renaștere, care a cuprins aproape toate terenele vieții publice românești.

Reuniunea noastră lucrează, pentru trezirea generosității și a mariumimiei în societatea românească și cu bucurie putem constata, că aceasta lucrare a reuniunii noastre nu a rămas fără rod.

Activitatea acestei reuniuni, lucrările frumoase care le-a îndeplinit în trecut, ajutorul ce l-a dat, celor lipsiți și stăruițele

cari le-a pus în scopul răspândirii culturii românești și a întăririi așezămintelor culturale românești, este o dovadă că societatea românească, femeile române sunt împodobite cu alese simțiri de caritate și cu aptitudini puternice culturale.

Când măsurăm rezultatele activității Reuniunii noastre, ori cât de severi am fi, trebuie să ținem cont de împrejurările grele, în cari trăiește poporul românesc și în special distinsa dar mica societate din Blaj, pe umerile căreia zac atâtea și atâtea misiuni culturale de tot soiul. — Societatea din Blaj se achită de acestea îndatoriri cu mult altruism și cu multă demnitate și a pretinde în sacrificiu mai mult decât este cu putință ar însemna a face nedreptate.

Fiind însă atât de multe lipsele cari se adresează totdeauna la aceiași societate ni-se pune cu drept cuvânt întrebarea cum am putea mai bine răspunde acestor lipse? cred, că numai și numai prin o mai estensivă organizare a muncii Reuniunii noastre.

Scopurile cari le urmărește Reuniunea noastră sunt în mai puțină măsură pentru trebuințele însăși a societății din Blaj. — Ele servesc interese generale, deci ar trebui să fie și interesarea și munca pentru acestea scopuri mai generală mai estinsă.

Cu durere ne lipsim în munca aceasta în deosebi, de sprijinul mai vădit al Danelor din jurul Blajului. — Atâtea Dăme distinse și înțeleghătoare câte sunt în jurul

Blajului, ar putea fi o puternică întărire a șirurilor noastre de muncă.

Soțiile de preot și învățători eșite deja în majoritate din institutele de învățământ românești, sigur ar putea da bună mână de ajutor muncii noastre pentru cultura națională și închegarea societății românești.

Cred, că nu greșesc, când aflu, că organizarea acestor forțe în serviciul societății noastre ar fi un frumos teren de activitate a reuniunii și cred prin aceasta am putea să facem un puternic pas, în spre atingerea țintei noastre.

Cred, că activitatea Danelor române din Blaj în sânul Reuniunii noastre ar putea fi un puternic indemn pentru toate Dămele române din jurul Blajului pentru o lucrare conștientă în domeniul carității și al mariumimiei, podoabe atât de frumoase, a ființei femeiești. Numai prin asociere se pot valoriza forțele latente din o societate și utiliza calitățile mari individuale.

Cu dorință, ca Reuniunea noastră se poată organiza cu bun succes toate forțele disponibile din Blaj și jur în scopurile nobile cari le urmărește, salutând pe toți cei prezenți, declar adunarea generală a 46-a a Reuniunii noastre de deschisă.

„Chestia alcoolismului.“

(Glasul clericilor către preoțime.)

Chestia alcoolismului la toate popoarele e considerată ca o problemă, ce influențează în mod foarte înăunțat viața neamurilor. Dela deslegarea fericită, ce se dă problemii acesteia atârână sau înălțarea și ridicarea pe toate terenele a unui popor, sau cufundarea aceluia în mizeria cea mai neagră, care e asemenea morții.

Cu deosebire la noi Români, unde manipularea alcoolului e în mâna străinului chestia aceasta e atât de importantă, cât, ori trebuie să aflăm niște mijloace prin cari să punem o stavilă puternică ravagiilor multe și felurite, ce le cauzează alcoolul, ori atunci va trebui să ne dăm plainici în mâinile aceluia, cari de mult ne-au judecat la moarte. Altă ușă de scăpare nu este.

Dintre aceste două căi de bună seamă nu va fi nime așa de puțin iubitor de neamul său, cât să nu se decidă a merge cu trup cu suflet pe calea primă așa că, mai gata să fie a aduce orice jertfă, decât să se facă vinovat de pierirea neamului său.

Vedem cu toții furia, cu care s'au năpustit asupra noastră dușmanii externi și stăm în fața lor nepuțincioși, pentru că mulțimea dușmanilor interni ne-au despoiat de orice însuflețire și curaj de împotrivire. N'avem tărâ, aceea, ca săgețile aruncate asupra noastră să le îndreptăm înapoi cu aceeași putere, cu care ni le-au trimis dușmanii noștri.

O parte nu ne însămânță a lipsei de însuflețire adevărată și statornică desigur o formează alcoolul, care pe zi ce merge se înstăpânește tot mai mult asupra poporului nostru.

Ca dovadă, că alcoolul pentru noi Români e o problemă de existență servească următoarele date culese din statisticile mai nouă, în cari se spune, că în Ungaria pe beuturi se cheltuesc 600 milioane coroane la an. Dîm acesteia considerând, că noi Români facem a 6-a parte din populația țării ar veni cam 60 mil. cor. scoase din visteria aproape goală a neamului nostru și aruncate în punga plină a jidanilor și altor lifte, în vreme ce trupurile și însuflețirea noastră slăbesc mereu și se pleacă înaintea celei mai mici adieri de vânt.

Judece acum ori cine nu e alcoolul o primejdie națională, care dacă n'o vom înălțura la timp ne va robi cu totul și va pune capăt oricărei nădejdi într'un viitor mai senin al nostru.

Câte școli n'am putea susține câte lipsuri și necazuri n'am putea acoperi din milioanele acestea, dacă banii ce-i dăm pentru îmbunătățirea răuvoitorilor noștri i-am da pentru alinarea multelor mizerii trupești și sufletești, de cari sângeră încă neamul nostru.

Pericolul acesta s'a mai accentuat în repetite rânduri în coloanele acestei foi, și mai ales în „Cultura Cr.“ spunându-se că e timpul suprem să se înființeze o Reuniune antialcoolică, care se combată pe toate căile posibile și iertate urmările triste ale alcoolului.

Iar sufletele noastre tinere, în fața unei primejdie atât de mari n'au putut rămâne indiferente și nepăsătoare, ci dânduș seamă de datorința sfântă, ce-o are fiecare

sufiare românească în zilele acestea grele au dat trup dorinței fierbinte exprimate cu atâta căldură de păr. Laurențiu Nicoară, de păr. Liviu Costea și de alți preoți însuflețiți ai noștri. Și cum să nu ne decidem la un atare pas, când oameni cu mai puțină carte au făcut pasul acesta deja de mult? Astfel sunt pocăiții, a căror mijloc de sporire e abținerea dela beuturile spirituoase; apoi „Bunii Templieri“ cari sub masca principiilor creștine și mai ales prin abținere dela beutura vreau să ne atragă în atmosfera infectată a francmazopismului.

Nu se mire deci nime, dacă strigătul preoțimii a avut răsunet în sufletele noastre, determinându-ne să punem bază unei „Reuniunii de temperanță, antialcoolică“. De mirat ar fi numai îndrăsneala cu care am pășit față de puțină atențiune, ce să dă la noi chestiei alcoolismului, care la Sârbi, Bulgari și chiar la concetățenii noștri maghiari a prias, rădăcini adânci din cari nu peste mult vor răsări roadele trainice și îmbelșugate.

În însuflețirea noastră n'am ținut cont de întrebarea ce se pune mereu: „oare sosește vremea?“ nu, pentru că doar n'am fi bătuți de Dzeu să abandonăm toate chestiile vitale ale neamului nostru cu întrebări zadarnice și nefolositoare! Ne-am compus un proiect de statute, care are în vedere străngerea în o societate mare a tuturor aceluia, cari vreau să aducă o nelămurită jertfă pe altarul națiunii române. Această Reuniune prin înfrânarea pornirilor proprii prin prelegeri populare, prin scrieri antialcoolice și prin o organizație bună țintește la scoaterea tinerimii și peste tot a neamului nostru de sub tutela alcoolului, pentru că liberi de orice patimă să ridicăm și deșteptăm pe frații noștri rămași la coarnele plugului.

Dar însuflețirea aceasta a noastră numai atunci va da roadele asle, când preoțimea va îmbrățișa cu căldură scopul nobil ce-l avem.

De aceea ne îndreptăm cu toată încrederea spre ea și o rugăm să-și spună și ea cuvântul în privința aceasta.

Corespondințe.

Dela izvoarele

Crișului repede.

Alcoolul la funcțiunile sacre. — Sinodul protopopesesc și misiuni populare. — Partidul național în comitatul Clujului.

14 Martie.

Se împlinește anul de când s'a ținut acel sinod protopopesesc al districtului Morlăcii, care a adus înțeleapta hotărîre despre ștergerea cu totul a obiceiului de a se folosi beuturi alcoolice la funcțiunile sacre. A fost o hotărîre nu numai înțeleaptă, ci, chiar și după mărturisirea altora: o hotărîre care dacă s'ar pune în praxă singură ar fi acomodată pentru ajungerea scopului. Cititorii acestui ziar își aduc desigur aminte cum s'a decis ștergerea definitivă a alcoolului, cum s'a decis apoi că să fie cercetate și celelalte districte să aducă deciziune la fel, pentru că, înțelege ori cine, dacă o, astfel de hotărîre frumoasă se mărginește numai la cele vre-o 20 de comune ale districtului Morlăcii,

atunci hotărîrea rămâne numai „frumoasă“ — nu și importantă, iar valoarea practică i-se reduce aproape la nimic. De aceea drept are confratele Liviu Costea, care scrie în Nrul 5 al C. C. — că ștergerea alcoolului la funcțiunile sacre numai atunci are înțeles, dacă se face pentru întreaga arhidieceza.

Pentru districtul Morlăcii, hotărîrea de acum un an se va executa după cum sunt informat cu ocazia proximalui sinod districțional, care se va ținea în Fildul de mijloc, unde se vor ținea totodată și misiuni sacre populare.

*

Așadar și estimp vom avea fericirea să contribuim la înălțarea sufletească a poporului încredințat păstoririi noastre, să vestim mulțimei Evangelia, mângăierea dumnezeieștilor învățături a fiului lui Dumnezeu. Spațioasa, monumentală biserică din Fildul de mijloc va cuprinde multe sute și mii de credincioși mai ales de pe valea Almașului și dela izvoarele Crișului, cari vor alerga desigur să asculte predicile esmislui comitetului central al Reuniunii de misiuni, ca să asculte dumnezeieștile slujbe, ca să-și ușureze greutatea sufletului înaintea preoților, cari nu din poftă de argint, nu pentru plată, ci pentru mărirea lui Dumnezeu vor rămâne după sinod în Fildul de mijloc la misiuni. —

Fiind paștile mai în vară, este speranță întemeiată că și misiunile din Fild, favorizate poate și de o primăvară frumoasă — vor avea acel rezultat strălucit, care l'au avut misiunile, cari de câțiva ani încoace se țin în districtul protopopesesc al Morlăcii cu ocazia sinodului de primăvară.

*

Foile ungurești știu să povestească multe despre starea culturală înapoiată a Românilor din comitatul Clujului, asemănându-i în multe privințe cu cei din Bihor. Adevărat, mulțămită stărilor vitrege în cari trăim pe aici — nu ne putem lăuda prea tare în această privință, e fapt însă că înaintăm și în privința culturală văzând cu ochii: activitatea învățătorilor, preoților, a despărțămintelor asociațiunii etc. nu rămâne fără rezultat. „Străjile“ — când poartă posta, nu se opresc aproape totdeauna numai la popa, dascălul, jidovul etc. ci — mai strecură câte-o gazetă și prin căsuțele Românilor.

În privința politică însă, stăm de fapt cât se poate de rău. La alegerile parlamentare nu numărăm un ban, la alegerile congregaționale tot așa. În congregația comitatului avem vre-o douăzeci de virilști și vre-o 2 sau 3 membri aleși pe urma unor pacturi locale, cu toate că se spune că noi formăm 65% a populației din comitat. Din când în când răsună și câte un glas românesc în congregație, foarte, foarte rar, acela însă, cari cunoșc împrejurările de pe aici știu bine că ar fi o mare crimă a învinui pentru aceasta pe cei câți-va membri români ai congregației.

Cine nu-și dă însă seama, că afară de sistemul politic cu totul nefavorabil Românilor, mai este o cauză care face imposibilă ori ce manifestare mai vie pe teren politic-național a Românilor din comitatul nostru? Adecă — mulțămită bușului Dumnezeu — cauza nu mai este, ci numai a fost, cum bine știu toți acela cari au citit frumoasele rapoarte despre împăcarea intelectualilor din

Cluj, procesele verbale și declarațiile cari s'au dat în această privință. Acela, care ca și scriitorul acestor șire a avut norocul să fie de față la o convenire întâmplătoare a câtorva intelectuali din Cluj, care a ascultat convoibirea serioasă între oameni până mai ieri învrăjbiți până la cuțite: despre necesitatea pornirii unei mai vii acțiuni social-culturale în comitat, despre reorganizarea clubului comitatenz etc. și care i-a văzut stringându-și călduros mâna de despărțire, o, numai acela își poate închipui câtă pagubă a adus vrajba — și cât bine ne poate aduce pacea binecuvântată! Incetul cu incetul, cu mult tact, cu multă înțelepciune, se va porni o frumoasă mișcare de organizare a Românilor din comitat pe toate terenele, și credem că se va începe și organizarea partidului național din comitat, mai ales în vederea viitoarelor alegeri congregaționale, cari vor fi la toamnă. — Toți vedem, toți știm, toți înțelegem, că multele dezastre, multele lovituri ce ne-au ajuns și ne ajung mereu, avem să le mulțămim în mare parte și lipsei noastre de organizare.

(Va urma.)

Cateheză.

Cum trebuie făcută o cateheză bună?

(Specimen din scriptele episcopului Augustin Egger.)

e) *Indrumări generale.*

1. Instrucția religioasă (pe cari o fac laicii) e sprijinul și îndeplinirea planului de învățământ pentru aceea în instruirea aceasta (afară de școală și biserică) trebuie să te acomodezi planului de învățământ al catehetului și dacă se poate să comunici cu el rezultatele tale.

2. La catehizarea aceasta (pe carea o fac laicii) se recere adevărată cunoștință religioasă, dar aceasta fiecare și-o poate însuși, dacă ascultă regulat predicile și cateheza preotului. Să recomandă studiarea conștiințioasă a anumitor întâmplări biblice și respective a adevărurilor de credință. Dar osteneala aceasta mică produce rod îmbelșugat. Invățând pe alții învățăm înșine. Pregătindu-ne în forma aceasta înmulțim cunoștințele religioase, ne rugăm mai des și mai fierbinte și ne întărim în credință. Câștigul acesta sufletesc e numai al acelor cari pentru Hristos se ocupă cu cei neștiutori și nepriecuți în chip desinteresat și cu intenție curată.

3. Toată instrucția să se înceapă cu povată bună și cu povată să se termine. Acesta e sufletul oricărei învățături, și ea mijlocește binecuvântare dzeiască atât asupra elevului cât și asupra învățătorului. Prelegerea să se înceapă cu Tatăl nostru și să se termine cu Născătoarea. Să se grijască ca rugăciunile să se zică incet și cu pietate, numai așa edifică rugăciunea, dacă învățăm pe copii să se roage cu devoțiune.

4. Pretinde să fie atenți și să observe ordinea. Copii să simtă că e vorba despre D-zeu. Să umble regulat la ore, să se poarte cuviincios și să fie cu cea mai mare atențiune în decursul prelegerii. Insu-ți încunju-

ră tot ce e incompatibil cu demnitatea catehizării sp. pl. glumele, erupțiunile violente și pătimase.

După-ce ai pus întrebarea urmărește-i cu privirea, întreabă-i fără să te uiți în carte și ai grije ca și ei să răspundă de rost. Întrebarea să o pui cu gravitate liniștit și incet, că ei să poată înțelege bine.

5. Așa te poartă prietore copii ca să le câștigi dragostea și încrederea și ca mai vărtos să te cinstească decât să se teamă. La aceasta numai așa vei ajunge, dacă față de copii totdeauna, vei fi hotărât, serios, dar cu blândețea de lipsă.

Dacă instruirea nu merge și dacă ești silit ca un lucru să-l spui de trei de patru ori fără să vrea să-l înțeleagă ori să se îndrepte, nu-i iertat să-l desprețuești pe elev, dar nici să fi din cale afară strict, știind bine, că nici-tu nu ai fost mai altfel, că încă și acum mai ai lipsă de ascultarea predicilor de învățături sante, de îndemnuri și exhortații în scaunul mărturisirii, și că însuși cât ești de debil, cât de nestatornic ești chiar și în propunerile cele mai bune, și că de sigur și tu ai mare lipsă ca bunul Dzeu să fie răbdător — de multeori prea răbdător — tată de tine. Dragostea și bunăvoința naște dragoste și bunăvoință, pecând asprimea și rigoarea prea mare îndărătnicește și înjosește. Pentru aceea aplicarea corectă a seriozității împreună cu blândețea și de o importantă foarte mare și asta e ceea ce s. Pavel recomandă cu căldură când zice: Părinților nu vă întăriți fii prin strictetă prea mare ci îi creșteți pre ei întru Domnul prin îndemn și disciplină.

Ca să fi însă virtuos și blând față de elevi, trebuie să fi pătruns de spiritul lui Hristos. Trebuie să iubești-sufletele încredințate ție așa cum le-a iubit Hristos, care a murit moarte de batjocură pe lemnul crucii pentru fiecare suflet. Aceasta dragoste însă e darul sf. Spirit, și succesul instruirii încă dela Spiritul sfânt atârna. Să ne aducem aminte de cuvintele sf. Pavel: Nici cel ce plântează, nici cel ce udă este ceva, ci Dzeu care face să crească.

Dacă tu cu rugăciune și umilință cu încredere și bunăvoință, te apuci de lucru, atunci bunul Dzeu îți va da sentiment și grain ca să câștigi sufletele copiilor, pentru că firește, atunci, tu numai într'aceea te ostenești, faci numai aceea ce cere dela tine Mântuitorul Hristos când zice: Lăsați princi să vină la mine ca unora ca acestora e împărăția cerurilor.

6. Dl. N. I. Hristos în pilda sămânțorului a spus că una (sămânță) a căzut pe pământ neroditor. Și acesta se adevărește foarte des la copii. Într'adevăr ne costă timp, ostenală, jertfă, resignare și multă bătaie de cap dacă vrem să ajungem la ceva rezultat, care însă în cele mai multe cazuri nu e proporționat cu osteneala. Dar și Isus și Apostolii au avut aceeaș soarte, și totuși nu au părăsit nici pe cei mai mari păcătoși. Lucru nostru e mai ușor, pentru că e vorba despre copii a căror inimă e bună și simțitoare și așa osteneala noastră nu va rămânea fără rezultat. Multe din învățături aduc rod numai în viața de mai târziu. Instrucția aceasta (religioasă) poate da tinărului suflet creștin acel avânt, care în viață îl conduce, pe calea adevărată, pe calea lumini și a virtuții. Ce fericire! dacă și numai un suflet

am câștigat pentru viața de veci. Poate chiar pe tine te așteaptă cutare suflet ca să-l câștigi pe sama lui Hristos. Și dacă în butul tuturor ostenelelor și jertfelor tale vei ajunge la puțin rezultat, nici aceasta să nu te întristeze. Nu ai muncit pentru tine ci pentru Hristos, și el îți va răsplăti cu toată siguranța. Dumnezeu, care nici un pahar de apă nu-l lasă nerăsplătit, nu-și va uita nici de tine și-ți va răsplăti cu atât mai vărtos, că te-ai ostent, nu pentru restaurarea unui corp supus stricăciunii, ci pentru mântuirea unui suflet nemuritor. Dorința cea mai fierbinte a dulcelui Isus e să ajutăm mântuirea sufletelor răscumpărate cu scump sângele său și cine lucră conform dorinței Lui, poate fi sigur că Hristos îl iubește, binecuvântă și-l trage la sine. Sufletele pe cari le-ai ajutat să dobândească patria fericirii se vor întrepune, ca odinioară nici tu să nu bați în zadar la poarta vecinicii. Mare ți va fi răsplata în ceruri și locașul tău preamărit și strălucit va fi. Aceia cari învață pe alții adevărul în veci vor străluci ca stelele cerului.

Clemente Pandrea.

Reviste.

Conflictul româno-bulgar. Ministrul președinte Geșov a primit în 16 martie n. deputația districtelor Silistra, Balci, Cavarna și Dobrici. Deputația a venit să protesteze împotriva pretenziunilor teritoriale a României. Geșov în răspunsul ce l-a dat a căutat, să mulcomească deputația, spunând, că guvernul își cunoaște datorințele față de patrie și că va apăra țara de primejdia unei amputări teritoriale.

Bulgaria — a zis Geșov — apelează la înțelepciunea marilor puteri, cari de bună samă nu vor ștrica din ceea ce au făcut înainte cu 35 ani.

Mai nou se comunică din București că dl ministru de războiu Hârgeu a făcut propunerea consiliului de ministri ca portul Mangalia se fie transportat în port de războiu și se fie întărit. Consiliul de ministri a primit propunerea. Noul port va avea și arsenal și aici va fi transferată școala marină din Constanța.

De pe câmpul de luptă. Acțiunea de împăciuire. Mișcări revoluționare în sinul armatei turcești. Știrile ce ne sosesc de pe câmpul de luptă, sunt iarăși pline de sgomotul armelor. Tunurile au intrat în activitate febrilă la punctele mai marcante unde se dă luptă între Turci și poarele aliate. Astfel curge iarăși sânge la Ciataldșa, Adrianopol și Scutari.

Bulgarii cu tot prețul vreau să pună mâna pe Adrianopol, și Muntenegrinii pe Scutari. Turcii se apără din răpuzeri, cu toate acestea greu vor mai putea să schimbe situația defavorabilă lor, creată în urma atâtor pierderi.

Intre Bulgari și Turci lupta generală decurge dela Dercos spre nord-ost bubuștul tunurilor se aude de pe înălțimile Bosforului.

Asemenea luptă crâncenă se dă în fața forturilor orașului Scutari, de unde se vestește, că bombele Muntenegrinilor au pus în flacări o parte însemnată a orașului.

Un succes deosebit se semnalează din Grecia, anume, că trupele grecești au ocupat insula Samos. Se comunică și o altă veste despre operațiunile Grecilor, care dacă s'ar adeveri, ar avea de urmare întrevinerea energetică a Italiei și a Austro-Ungariei. E vorba, că Grecii ar fi intrat în Valona în portul dela Marea-Adriatică al Albaniei. Încă la începutul războiului amândouă puterile cari dominează Marea-Adriatică, adică Italia și Austro-Ungaria, au declarat, că puterile aliate din Balcan n-ar voi să se atingă de acest port, căci ar vătăma adânc interesele lor, încât ar fi silite, să întrevină chiar și cu arma.

Acest port este foarte însemnat pentru amândouă puteri. Din el ușor se poate tăia calea ori-cărei acțiuni a flotei italiene sau austro-ungare, îndreptate spre Marea mediterană.

În fața acestor evenimente, car nu mai decurg în semnul scăpării fraților de același sânge și de aceeași lege de sub robia turcească, ci sunt urmarea lacomiei de-a câștiga cât de mult teritor turcesc, toată Europa dorește restabilirea păcii. În fruntea acțiunii de împăciuire a marilor puteri stă Franța și Anglia, cari au mari interese, ca Turcia să încheie o pace cinstită cu statele coalitate. Capitalele uriașe ale Angliei și Franței pretind ca Turcia să încheie o pace cinstită și să nu fie lăsată pradă lacomiei dușmanilor.

Bunele porniri ale marilor puteri se par însă, că nu vor reuși, fiind că o mișcare revoluționară, ivită între oficerii armatei turcești, are intenție de a continua războiul cu toată puterea. Întru cât acestei mișcări i-ar succeda să delătore din cale pe oamenii păcii, atunci am sta în fața unei noi și probabil în fața ultimei svârcoliri a Turcilor.

MAI NOU.

Regele Gheorghe al Greciei a fost asasinat din partea unui grec cu numele Alexandru Skimaz.

Atentatorul care face impresia unui cerșitor, n'a voit să declare nimic până nu a fost dus la poliție. Aici a spus că l-a omorât pe rege pentru că nu-i da decât foarte puțini bani, deși el îi cerșia într'una. A declarat, că nu regretă faptul, căci aparține partidului socialist.

Știrea are lipsă de confirmare, căci nu se poate ca atentatul din Salonic, să nu aibă o importanță politică mai mare.

Prințul Constantin a fost proclamat de rege.

O telegramă din Milano susține, că atentatorul ar fi bulgar.

Noutăți.

Din dieceza Gherlei. Concurs. Parohia Bănișor cu filia Ban situată în tractul protopopesc al Crasnei se dă în concurs până în 10 April 1913. — Cu terminul de 30 Martie 1913 se dau în concurs următoarele stațiuni docențiale, respective cantor-docențiale: Tractul Periceului Stațiunea cantor-docențială Vârșolt. Tractul Șamșodului stațiunea cantor-docențială Girocuta. Tractul Buzei stațiunea docențială Buza. Stațiunea docențială Aranyos-szentmiklós. Stațiunea docențială Ketel (Chetîn).

Noi membri fondatori. În urma apelului adresat de comitetul central întregii obști românești, în special institutelor noastre financiare, aducem la cunoștință, că până la data de față au răspuns acelui apel, înscriindu-se membrii fondatori cu taxa de K. 400. 1. „Crșana“ în Brad, 2. „Poporul“ în Săliște, cărora le exprimăm, și pe această cale, mulțumita comitetului „Asociațiunii“ și rugăm și pe celelalte bănci și pe toți cei-ce pot aduce jertfe pe altarul culturii noastre naționale să nu întârzie a se înscrie în șirul membrilor fondatori cu taxa de K. 400.— sau membri pe viață cu taxa de K. 200.—, cari se pot achita, eventual și în rate de câte K. 100 Sibiu, în 14 Martie 1913.

Biroul Asociațiunii.

Cât a costat războiul pe Italiani? În săptămâna trecută s'a publicat prin foile italiene datele statistice oficioase, cu privire la cheltuielile ce le-au avut Italianii în războiul tripolitan. După aceste date statistice Italianii au cheltuit 500 milioane de lire. Sodați morți pe câmpul de luptă 1121, de morburzi 1938; răniți au fost 4250 iar presupuși morți sunt 311. Lupta e încă tot un fel de infricosată! Crin.

Datele biografice ale regelui asasinat la Salonic. Gheorghe I. fiul regelui danez Christian al IX-lea s'a născut în 24 Decembrie 1845.

Cu învoirea Franței, Angliei și a Rusiei în 2 Iunie 1863 a subscris protocolul pe baza căruia în 6 Iunie a aceluiaș an a primit coroana oferită lui de adunarea națională greacă la 30 Martie 1863.

În 30 Octombrie a descins în Pireu și în 31 Octombrie a luat în mâni frânele guvernării.

După suirea-i pe tron, primul pas prin care și-a atras simpatia poporului grec a fost, că cu consimțământul Angliei a anexat insulele ionice Greciei și a sprijinit răscoala cretenilor, însă în contra voinței puterilor mari, cu toate acestea n'a îndrăsnit a provoca războiul cu Turcii.

Din cauza împrejurărilor șovăitoare și încurcate prin cari trecea noua regalitate, nu i-a succedat să întări poziția și în 1875 a fost silit să primească condiția, ca în viitor ministrii săi totdeauna să îi aleagă din majoritatea membrilor camerei.

Decadența țării, cu deosebire în privința financiară nu a fost greșala lui.

În vremea de urmă, regele Gheorghe, era mai mult suferind și timpul de vara îl petrecea la băile din Franța.

În 27 Octombrie 1867 sa căsătorit cu marea princesă rusă Olga fca marelui principe rus Constantin dela care i-sa născut mai mulți fii și fete.

Nou avocat. Dl Dr. Virgil Rusu, fiul preotului nost din Șeulia de Câmpie a făcut censura de avocat la Murăș-Oșorheiu. Felicitările noastre.

„La Riconazione“. În nrul său recent din 16 Martie st. n. revista italiană „La Riconazione“ din Triest scrie în termeni foarte calzi despre congresul Albanezilor, ținut în Triest. Laudă ținuta prietenească a Austriei și României, care țări au arătat un deosebit sertiment de simpatie și considerație față de populația Albaneză, care azi cearcă de-a scutura jugul domniei străine și voeste a deveni o țărișoară independentă un principat național. Au admirat mult discuțiile înflăcărâte a Albanezilor, cari vorbind pătrunși de conștiința națională, cu dorul de a să elibăra odată de sub dominațiunea turcească și de sub protectoratul ori-cărei puteri străine. Ei sperază, că ajutați și protejați de puterile Europei vor putea duce la isbândă cauza lor cea sfântă, impliindu-să astfel visul lor de veacuri, „înființarea principatului albanez“. Crin.

Cum trebuie prețuit învățătorul? Unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii, Victor Hugo, scrie: „Dacă veți intra la un om, care face roate și ruzi de car, veți zice: iată un om folositor! Dacă intrați la un țesător care face pânze, spuneți: iată un om scump! Dacă mergeți la un faur, care fabrică ciocane, pluguri și sape, iarăș veți zice: iată un om, de care avem trebuință!... În sfârșit, intrați la un învățător. Aici să dați binețe încet, — căci știți ce face învățătorul? Face sufletel!“

Cinema „Edison“. Reprezentațiile, ce se perândează la Cinema „Edison“ în sala cea mare dela otelul „Univers“, sunt de o atracție extra-ordinară. Dl Alex. Marele, proprietarul cinematografului a procurat filmele celea mai nouă, ca să satisfacă întru toate așteptărilor.

Reprezentările se țin Joia, Sâmbăta, Dumineca și în sărbători la orele 5 și 8 seara.

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

II. Pe Povârniș.

8. „Eu sum Domnul Dumnezeuul tău.“

O boală la modă în zilele noastre e pofta de domnie. Studentul universitar e „Măria sa“; fata de casă e „Măria sa“; măestrul acului și a foarfecilor, nu e mai mult croitor sau măiestru, ci proprietarul prăvăliei de croitorie; măestrul părului nu e barbier, ci proprietarul prăvăliei de frizat. Lozinca e: cu un grad mai sus în domnie. Cuvântul „prăvălie“, „boită“, are deja colorit comercial și nu de meserie. de aici se explică avansarea de atelier la titula de prăvălie.

Țin pasul în domnie alături cu bărbații și femeile. Fata de econom dorește să se mărite după măiestru, cea de măiestru după învățător sau alt oficianț ș. m. d. Fata de proprietar visează deja la conți, cu un cuvânt pofta de domnie e o boală socială generală.

În realitate e unul singurul domn adevărat: Dumnezeu, față de El puternicii pământului, chema-se Roosevelt sau Wilhelm sau Eduard, sunt numai servitori. Dumnezeu e absolut independent, nu atârnă dela nimeni și nimic, din contră toate atârnă dela El, ceea din ceriu și din adâneul pământului: „Eu sum Domnul Dumnezeul tău,“ cuvântul acesta are valoare nu numai față de om, ci față de întreg universul.

Să ne strapunem cu cugetul la începutul timpului. Afară de Dumnezeu încă nu exista altceva. În esența dumnezeiască însă se află planul universului. Să realizeze planul acesta, ori să nu-l realizeze? Dumnezeu n'a avut lipsă de lume și deci a atârnat dela buna Lui plăcere, ca se îndeplinească; s'a hotărât pentru creare, a zis Atotputernicul: „să fie“ și s'a făcut lumina, cerul și pământul.

Dumnezeu a fost absolut independent în crearea lumii și dacă i-ar conveni înțelepciunii Lui, ar putea să o trimită iarăși în neexistența de unde a fost scoasă. Dar nu numai existența lumii a atârnat dela Dumnezeu, ci și modul existenței ei. Toate câte sunt pentru aceea sunt, fiindcă aceasta e voința lui Dzeu, și sunt în modul precum a voit Dzeu să fie.

Dumnezeu nu numai a creat materia, ci a pus în ea și puterea atracției și reacțiunii, din care putere se naște gravitațiunea, în vârtutea căreia își mențin echilibrul toate corpurile. În plante a statorit legile nutriției, creșterii și înmulțirii; tot în forma aceasta a purces Dzeu și când a creat regnul animalic, împreună cu existența a dat animalelor și instinctul, prin care se guvernează și se conduc. Prin aceasta dacă se manifestă ceva inteligență în viața animalelor, aceasta este inteligența lui Dumnezeu.

Tot ce există, există după ideile lui Dzeu; legile chemiei și fizicii sunt ideile Lui, regnul vegetal e poezia Lui, instinctul animalic asemenea este expresiunea ideii dumnezeiești. Omul adeseori e încântat în capodoperile poetice și artistice omenești. Dacă vrei să vezi artă privește, observă lumea mare. Unde află orologer, care să construiască mehanisme asemenea sistemelor solari? Unde e grădinarul, care să poată realiza ordul de economie al plantelor? Ce să zicem de lumea animalică?! Din vermele diform, ce organism perfect se desvoltă! Mașinăria cea mai complicată, e un adevărat lucru de cărpaci, față de construcția unui tântar.

Intreagă natura e expresiunea ideilor lui Dzeu, și pentru aceea e atât de sublimă și grandioasă lumea. Știința omenească se bucură, când poate să descifreze cugetele lui Dumnezeu din natură; științele naturale — triumful inteligenței moderne, — nu sunt altceva decât o descifrare în cartea deschisă alui Dumnezeu, o traducere pe limba omenească a ideilor divine.

Tot ce există s'a scâpătat ființa dela Dumnezeu și există așa precum El voeste. Lumea nici nu se poate opune lui Dumnezeu. Legile chemiei și ale fizicii sunt necesare, lucră cu precizie matematică, la anumite lucrare îi corespunde anumit efect. Se validează domnia lui Dumnezeu și față de plante; iar animalele se guvernează prin instinctul lor. Dumnezeu e stăpânul absolut al universului! Toate: stelele, plantele, animalele, legile naturii, toate vorbesc de înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu, dar nu vorbește nici când de răsvărire împotriva creatorului.

O făptură privilegiată în asemănare cu natura e omul, fiind el înzestrat cu minte și voință liberă. Dacă a voit Dumnezeu, ca omul să fie liber, a trebuit să voiască, ca el să se poată întoarce și în contra Lui. Fără puțința de alegere nu este bine și rău, nu este merit, nu e răsplătă sau pedeapsă, cu un cuvânt, nu este morală. Plantele, animalele, stelele n'au morală, morală e cunoscută numai oamenilor.

Ne cutremurăm la cugetul, că omul prin voința sa liberă se poate împotrivi Domnului și Creatorului său, într'adevăr se cuprinde în aceasta ceva grozav și sublim; omul creatura să se ridice cătră ființa nemărginită, care e Domnul său și să zică: non serviam. Însă dacă omul nu ar putea păcătui n'ar putea face nici bine, pentru că rezultatul forței, al silei, nu poate fi nici bine nici rău. Aceasta e explicarea privilegiului grozav al omului.

Dacă omul posedă privilegiul acesta mare, unde rămâne domnia lui Dumnezeu? căci de fapt omul de multe ori se opune lui Dumnezeu, face ce oprește El și nu-i împlinește porunca. Lucrul acesta s'ar părea paradox, dar de fapt nu e, căci domnia lui Dumnezeu în urmă tot se afirmă. Împlinirea cuvintelor „Eu sum Domnul Dumnezeul tău“, nu atârnă dela bunul „plac al omului, și chiar în aceea se manifestează înțelepciunea lui Dumnezeu, că și pe omul liber îl poate aduce la recunoașterea domniei Sale. Păcatul îngêrilor și al strămoșilor, păcatele noastre și ale tuturor oamenilor se cuprind în planul lui Dumnezeu, așa ca El — e pregătit la toate și nimic nu-i poate zădărnici domnia absolută.

Când omul păcătuiește în clipa aceea

de fapt se împlinește voia făpturii și nu alui Dumnezeu. Dumnezeu ar putea sili pe om la supunere, dar nu o face. L'a creat liber pentru aceea respectează libertatea și în cel mai mare păcătos, lăsându-i-o neștirbită. Ar putea să-l nimicească cu trăznete sale, dar chiar nici asta nu o face, el nu se grăbește, așteaptă, căci scopul lui etern și suprem și așa se împlinește. Care-i scopul tuturor făpturilor? Dumnezeu însuși, cu mărirea Lui? Un scop mai mare Dumnezeu nu a putut pune înaintea făpturilor sale, căci El e binele și fericirea supremă; n'a putut să ne dea un scop mai mic, căci acesta ar fi fost nedemn de El. Dumnezeu e Alfa și Omega: în jurul Lui gravitează toate. Universul întreg, făpturile neraționale, totdeauna preamăresc pe Dumnezeu. Intreagă lumea strigă: creatorul meu, e înțelept, puternic și mare; altceva nu poate vesti, căci omul nu se poate opune Lui.

(Va urma)

Hârtii vechi.

Comunicate de preotul Ștefan Buzila.

(Continuare).

Dar se vede, că sau nați fost toți înțeleși, sau sunt unii fățarnici și resvrătitori, care se fac gura satului și fac pe ceilalți de rușine. În a doua lună după aceea adevărat în 28 Octombăr anul acela au căpătat prin compane lăndatul Regiment și dela acesta vicărașia altă cerere ascultată de 25 oameni în numele a tot satul, în care se cuprind mai grele lucruri și împotriviri asupra scaunului vicărașesc și episcopesc și asupra înalțelor rândnieli împărătești. Numai fiți cu ascultare și luarea aminte la cele ce voui cuvânta:

a) În începutul acestei scrisori să zice, că pentru lipsa de preot vă aflați siliți a alerga la cinstitul Regiment să vă ajute.

De ar fi fost ceva lipsă trebuia vicărașul să o știe și se o împlinească, că a lui datorie este de a comandăului preoți, unde trebuie, precum până a nu se îngropa parohul Gerasim au și rândnit preot slujitor pe Hangea, care precum se știe, toate slujbele parohiene leau împlinit acurat, le plinește și le poate plini. Deci nați fost siliți de lipsă, ci numai din interesăție și împotrivire.

b) Ziceți, că știți anume, că vicărașul cererea dvoastre prin compane dată o a făcut nimica și au mijlocit, că peste voia și pofta dvoastră să aducă pe parohul Lupșai, care lucru din aceea treți al adevări, că au zis vicărașul cătră Alexa Pop și Toader Pop când au cerut pe Florea, că acesta până na gata învățăturile nu se poate primi, drept aceea trebuie să se puie paroh un preot străin și fiindcă poporul mare și doi ar fi de lipsă.

Nice nui adevărat că vicărașul a prăpădit cererea dvoastre, fiindcă aceea e de față și nau trimiso mai incolo, pentru că nui drept întemeiată și îi împotriva înalțelor rândnieli.

Nici nui adevărat, că au lucrat să aducă pe Lupșai, că de aceea nice la dl episcop, nice la dl obest, nici o pomenire na făcut. Drept aceea acestea amândouă puncturi, cu ce numai au clevetit asupra vicărașului, pentru care el are drept a cere face-

re destul asupra celor ce au scris și iscalit. Cumcă Florea trebuie să-și isprăvească învățăturile și apoi să cee popor, a zis vicărușu nunumai acelor doi oameni, ci și de 3 ori cătră Florea înainte de mărturie, iară cumcă trebuie 2 popi ca Florea și ca Bota niciodată na scos din gura sa, că de ar fi zis acestea păcătuia în contra conștiinții sale și împotriva înaltelor orânduiei. Vorba vicărușului au fost așa, că după porunca înăl. imp. pot fi atunți doi preoți, când parohul, care se pune și ar cere un preot mai tinăr coperator sau ajutor și aceasta zicere se razimă în preafnalta orânduială împărătească din 23 April a. 1818 despre împușinarea și mutarea preoților. — Cumcă în Rodna e destul un paroh se vede de acolo, că repositul Gerasim foarte mulți ani în bătrânețe au slujit tot singur și acum 10 ani fiind el trecut peste 60 de ani, vrând vicariatu săi puie capelan, au protesteluit dând în scris, că nui trebuie nici un ajutor.

c) Mai încolo se zice în aceea scri-soare, că rezoluția vicărească vă este neplăcută și împotrivoare. Inșă o rezoluție, care e îndreptată după poruncile înaltului împărat, a cinstului Regiment și a dlui episcop, la oameni de omenie și cuminte și ascultători nu poate să fie neplăcută și împotrivoare, cu atâta mai vârtos, căi spre folosul poporului și a școalei. Deci acest pct. e răpștire împotriva celor mai mari, a înaltelor porunci și a binelui de obște.

d) Apoi ziceți: Și fiindcă cu Florea na fi nemic și lipsa de popă fi mare, cereți pe Bota. Cumcă din Flore dacă nu mere săgate învățăturile, nu poate să fie paroh în Rodna, vedeți bine, iară cumcă fi lipsă mare nu vedeți bine și precum pe nedrept cereți pe Bota aducând pricină, că el are voie și plăcere de a fi preot. Care om prost nar fi preot? Feste care cătană numai să scape de arme ar voi să se facă popă, inșă aceea nu-i îngădue nime, căci unul ca acela nu se aștepte la preoție, ca să învețe poporul și școala, ci numai ca să scape de datornica slujbă, precum și Bota, care ca să o poată mai lesne ajunge, vo astupat ochii cu reversu, că el și-a face casă în cheltuiala sa și dela popor na primi nimic. Când ați primit reversul acesta plin de înșelăciune și de simonie și împotriva înaltelor rânduieli, vați lovit înșiși cu palma peste gură și vați făcut de minciună scrisoarea cea dintâi din 6 Septembrie 1836, în care ați zis, că preot străin nu puteți lua, că nu aveți nici casă, nici loc de casă, amu vreți să luați pe Bota, carei străin adevă din Ilva mare numai ca să se detragă de sub datornica slujbă a armelor și ca să-și facă casă în Rogna, atuncea ar vrea toți borcutarii*) să fie popcii, numai

*) Borcutarii adevă oaspeții, cari ceară scâl-zile de borcut din Valea Vinului lângă Rodna.

să le fie slobod și face casă în Rogna aproape de borcut.

Apoi s'a zis în scrisoarea de înțâig, că satu nu are nicăirea loc de casă popască deci: unde nu așă satu atâta loc, cum a aflat Bota ca om străin? fără poate prin un înțelușag nou asupra înaltelor porunci! Mai încolo fi cea mai mare rușine pentru poporu acest frumos, că ei se fac pe sine nepuțincioși decât un om singur și de răs la toate satele vicariatului, căci Plainul, Strâmba și mai aproape Ilva an casă parohială, bațăr că satele is mai mici decât a cincea parte din Rogna. Și deși sar afa o grădină, care cu nedreptate cineva se o dee lui Bota, după porunca înăl. imp. din 29 April a. 1818 și după norma adoptării și a conscripții, lui Bota nui slobod să-și facă moșie și casă la două sate nici să se despartă de tatăl și numărușul său din Ilva mare. Drept aceea vedeți, că cu reversa vo acoperit ochii. Inșă fără de aceasta mai zice în revers altă înșelăciune, că (de-ar fi putut pleca cu dăni și pe vicăreșu) dacă s'ar fi preotit, cu elacă — la care n'ar fi dat bețură de 5—6 zloți — iați fi făcut casă și era alui în veci. Murind el, ar fi trăbuit să faceți alta, la care ar fi venit după el. Și așa ați fi făcut sute de căsi pe seama popilor, în loc de una pe sama parohului, care să vă rămăie la fi de fi de vă mulțumea în veci, precum vedeți la vecinii Sași, cău au hodină stând casă parohială anumită în tot satu!

(Va urma).

Apel

cătră toată suflarea românească.

În comitatul Sălăgiului este o comună micuță, situată la poala Meseșului, ca și care nu există nici una poate în acest comitat, în privința delasării, — comuna *Moigrad*. În aceasta comună mă aflu ca preot de 4 ani. Înainte de a mă așeza în aceasta comună, în decurs de 52 ani nu a fost preot de loc și astfel poporul e așa de delasat, încât îți vine să plângi, văzând pe cei mai adevărați descendenți ai vechilor Romani din cetatea *Parolissum*, în ce stare deplorabilă a ajuns nu numai sufletește, ci și materialicește. (*Parolissum*, care a fost situată dela comună cam la 200 metri, a fost un focalar puternic de cultură și comerț, ce vedesc statuele, obiectele, inelele, vasele, banii din Africa transportați aici, etc.) Descendenții adevărați ai romanilor de odinioară cari au șezut aici, sunt azi *Moigrădanii*, și nu cred să existe comună, unde să fie (azi numai la cei bătrâni) așa curat și lătinesc graiul, nici

trăsuri și fizionomii ca aici. Acești oameni sunt azi cei mai năcăjiți și mai de compătimit. Din 1600—1800 jughere de pământ numai 800 sunt ale noastre. Când e anul mai bun, aici există foamete.

Oamenii sunt foarte săraci. Copii la școală sunt fără cărți, fără instrumente trebuincioasă. Biserica numai din grația autorităților nu e închisă, așa e de slabă și nu încap în ea mai mulți decât 50—60 oameni. Cu un cuvânt nu avem nimic, de unde strânge încă nu este. Noi de noi nu putem face absolut nici un pas pentru înaintare.

Deci ca glasul unui om, care prevede soarta tristă a bieților români din această comună strig: „Românilor, suflete nobile, ajutați-ne, nu ne lăsați să perim! Dați obolul vostru pentru ca să putem ridica un lăcaș lui Dzeu, unde să poată auzi și învăța poporul acesta cuvântul lui Dzeu și celea bune pentru deșteptarea și luminarea sa. Dați câte un filer pentru școala noastră și pentru celea trebuincioasă la copii, ca să putem trezi la viață generația cea nouă și să poată aduce folos neamului acestuia!”

Cu inima întristată am scris apelul acesta în speranța unui remediu pentru durerile comunei! Nu am voit să cerșesc așa zicând, până ce nu am cercat să mișc toate pietrele în alte direcții, dar — cu durere — fără rezultat!..

Rog deci binevoitorul sprijin al inimilor călduroase frățesti! Bunui Dzeu să înmoie inimile credincioșilor și a celor competenți spre a ne ajuta! Banii ce vor încurge se vor cuita pe cale ziaristică. Ofertele rog să se trimită la adresa:

Alexandru Achim,
preot greco-catolic în

Moigrad.

p. Nyirsid (com. Szilágy).

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Tilișca* pe 1913 sem. 1-iu. — *Moardeș* pe 1912. Aveți dreptate. E o grășeală la mijloc. — *Luncana, Margitta*, pe 1/9 1912—26/2 1913. — *Coaș* pe 1909, 1910 și din 1911 până în 1/5. — *Tătărlău* pe 1913. — *Kebelesztiván* pe 1913. — *Pișcari* pe 1909 și din 1910 sem. 1-iu. — *Șaietu* (distr. Iza) pe 1912. Vă rugăm să achitați și promisiunea făcută în 27 Martie și în 25/4 1911. Acuși sunt 2 ani dela terminul pus. — *Abrud* pe 1910—1/12 1913. — *Dr. G. L. Bistrița* pe 1911 întreg și din 1912 sem. 1-iu. — *Casina, Lugos* pe 1913. — *Dergia* pe

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. voui pune în circulațiune o bere nouă sub marca

„**Siebenbürger Urbräu**“

(Vechia bere transilvană)

care poate concura cu oriare bere externă și corăspunde gustului cel mai distins. Se afa de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: „**Siebenbürger Urbräu**“.

Cu stimă: **RUDOLF HABERMANN**

proprietar fabricii de bere,
Sibiu — Nagyszeben.

Siebenbürger

Urbräu

Siebenbürger

Urbräu

1906—1908. Vă rugăm și pentru restanță, după cum ni-a fost înțelesul. — *Arkos* pe 1912. Primim. — *Mediaș* pe 1/9 1911—1/9 1912. Drept quită servește recepisa postală, cu provocare la quitarea prezentă. — *E. F. Yeseuș* pe 1911 și 1912. — *Tușin* pe 1911 și 1912. — *Cheța* pe 1909 întreg și din 1910 sem. 1-ii.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fec. 5·30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fec. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fec. 7·30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fec. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericești pentru bibliotecă. — Să afli de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

FIGURII DE STOMAC

ai lui BRÁDY

mai înainte „Picurii de Mariacell“ s-au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mîstuirii de orice specie la ameteți, arsuri de stomac, constipație, dureri de cap și de stomac, greață, insomnie, colica, anemie (lipsa de sânge), galbenea șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1 60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5·40 cor., 3 sticle mari 4·80 cor., ce se trimite franco, dacă prețul lor se anticipă la

Apoteca lui C. BRÁDY la „König von Ungarn“ în Viena, I. Weischi-markt 2. Depot 5.

Și se aibă grijă la marca cu tipul Maicei dela Mariacell, împachetarea în carton opza și iscălitura de pe tipul etichetului de pei.

(6) 10—25

Dionisiu Popp.

tâmplar în Ajud—Nagyenyed, Viziteza Nr. 3. execută prompt, ieftin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestre, mobilă pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânză aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Ajud.

(99) 13—26

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite variații, furnizează renumita și de mulți ani recunoscută, ca cea mai de încredere pepinieră.

Serviciu conștințios. Soiuri garantate.

FR. CASPARI

[Nagyküküllő vm.] Mediaș—Medgyes.
Catalog se trimite la cerere gratis și franco.

În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, ca înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela doli proprietari, cari mi-au trimis aceste scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere, ce o pot avea în firma de mai sus.

[12] 5—?

Udatul în pat! Se poate opri la moment!

Deslușiri dă gratuit, dacă i-se comunică datele etății și sexului: **Georg Pfaller** în Nürnberg K. 44 [Bavaria].

(9) 7—52

Institut de asigurare ardelen.

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Csnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confessionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiu și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe: contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în

finea anului 1911 K. 5,275,798·28

Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,146,556·86

Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911 (foc) 127,768,748·5

(viață) „ 10,931,322·—

Fonduri de întemeiere și de rezervă cor. 2,520,492·—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerșuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 11—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeieștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux late și caroane.